

INTRODUKTION

I och med föreliggande nummer av *Tidskrift för litteraturvetenskap* går vi in i den andra och, åtminstone för den här gången, sista årgången av det redaktionella samarbetet mellan Uppsala universitet och Södertörns högskola. Årets utgivning kommer bland annat att innehålla ett temanummer om Michel Foucaults banbrytande verk *Les Mots et les choses* som i år firar femtio år men som ännu inte översatts till svenska. Dessutom, som traditionen bjuder, avslutas året med ett temanummer som samlar bidragen från höstens TFL-dag som kommer att hållas vid Södertörns högskola den 21 oktober. Det blir ett heldagsevenemang med sammanlagt ett halvdussin föredrag på temat *Östersjöar*. Föredragshållarna kommer från Sverige, Finland och Estland och kommer att bjuda på reflektioner över både samtida och historiska föreställningar om identitet, regionalitet och litteratur i Östersjöområdet. Mer information om TFL-dagen återfinns sist i detta nummer.

Men TFL ska dessutom vara ett forum som speglar den forskning som de facto sker på litteraturvetenskapens område i Sverige, Norden och världen. Därför utgör de öppna numren, som inte styrs av teman valda av redaktionen, en viktig del av tidskriftens uppdrag. Som framgår av de fem artiklar som publiceras i detta nummer är den litteraturvetenskap som bedrivs i Sverige mångfacetterad och uppfinningsrik. Här samsas historiska, didaktiska, intermediala och receptionsteoretiska perspektiv som dessutom befruktar varandra.

Jonas Asklungs bidrag om Fredrika Bremers roman *Grannarna* undersöker förhållandet mellan läsning och empati. Analysen, som utgår från Fritz Breithaupts teori om narrativ empati förstådd som resultatet av andra gradens observation, tar fasta på hur romanen genom högläsningssmotivet fiktivt gestaltar den typ av empatisk läsarespons som Breithaupt teoretiserar.

Helene Blomqvist belyser i sin diskussion av ”didaktiseringsprocessen” den nödvändiga förbindelsen mellan litteraturdidaktik och litteraturteori. Ämnesdidaktiken, menar Blomqvist, bör växa ur själva ämnet, och didaktiseringen innebär som en följd därav ”en kontinuerlig metareflexiv process, där ämnet ställs i relation till det samhälle i vilket det lever och verkar och till ständigt nya kontexter”. Då litteraturdidaktiken i högre utsträckning bör knytas till litteraturämnet än till allmänpedagogiken får litteraturteorin spela en alldeles särskild roll i den ämnesanknutna didaktiseringsprocessen: den motiverar reflektion över ämnets relevans och mening.

I Linus Ljungströms artikel om Lotta Lotass *Fjärrenskrift* (2011) undersöks läsningens mekanismer och gränser. Lotass intermediala verk består av en telegrafremsa, en biograffilm och en Youtube-film tillgänglig på Internet. De intermediala förbindelser som *Fjärrenskrift* i sina olika skepnader etablerar skapar inte så mycket ett alternativ till boken som en obekvämläsoplevelse som sätter själv läsprocessen i fokus.

Läsningens mer bekväma aspekter står i centrum för Magnus Perssons diskussion av ett par samtida litteraturtidskrifter. I den svenska tidskriften *Books & Dreams* och den brittiska *The Happy Reader* blir läsningen en del av ett livsstilsskapande som ansluter till den moderna konsumtionskulturens intresse för prylar, inredning och resor. Persson argumenterar emellertid för att man kan skönja en utopisk dimension i den konsumerande eller immersiva läsningen, då den konstruerar läsningen som ”en intensivt social aktivitet”.

Emma Tornborgs analys av två ekfrastiska dikter, William Carlos Williams ”The Hunters in the Snow” och Ella Hillbäcks ”Mathis målaren i Isenheim”, båda utgivna 1962, problematiserar

förhållandet mellan fiktions- och faktatexter. Genom att jämföra dikternas fiktiva representation av existerande målningar med faktabaserade, vetenskapliga texter om samma målningar visar Tornborg att skillnaden mellan de båda texttyperna inte återfinns vare sig i innehållet eller stilen utan i kontexten, de sammanhang som den aktuella textens läses i.

I föreliggande nummer återfinns dessutom ytterligare en del i serien ”Vid forskningsfronten”, en serie som vill sprida kunskap om pågående litteraturvetenskaplig forskning. Denna gång presenterar Anna Bohlin och Caroline Haux, båda verksamma vid Stockholms universitet, sitt av Riksbankens Jubileumsfond finansierade projekt *Förtrollande nationer: varumarknad, folktro och nationalism i skandinavisk skönlitteratur 1830–1850*. Projektet, som inletts i år, intresserar sig för kopplingen mellan konsumtionsmönster och trosuppfattningar och hur dessa samverkar i skönlitteratur för att skapa föreställningar om nationell gemenskap.

Recensionsblocket, som får avsluta numret, behandlar nyutkomna svenska och utländska böcker om världs- och populärlitteratur, litteraturteori samt om författarskap som Karen Blixen och Simone de Beauvoir.

Vi önskar alla god läsning!

Anna-Maria Rimm & Mattias Pirholt